

Provincias: Un trimestre, 0'75 ptas. Extranjero: Un año, 6'00

Pago por anticipado

Correspondencia y Administracion Luna, 27. - SÓLLER (Mallorca)

No se devuelven los originales

ENXERIC

SETMANARI BILIGUE, SATIRIC Y DE BON HUMOR

Nobleza obliga

Pasaron los banquetes. Pasaron los mitines, manifestaciones y algaradas. Se pronunciaron fervientes y entusiastas discursos, rociados con champagné y perfumados por el aroma de mil puros habanos. Brindaron por el triunfo aliado muchos de aquellos que en tiempo de guerra expresieron toda su elocuencia para defender la cínica labor de los imperios centrales emblema del atropello y de la barbarie. Aplaudieron discursos ensalzadores de la causa aliada, muchos de aquellos que agotaron todo su saber para sacar de el uno u otro artículo con que desacreditar la labor aliada y echar por las nubes a los centrales. Entonaron la Marsellesa muchos de aquellos que en tiempo pasado secaron su garganta cantando himnos fervientes al Kaiser y a toda su pandilla que Dios perdone. Todo ha pasado: Banquetes, mitines, manifestaciones y barandadas.

Todos han conmemorado el triunfo aliado llenándose patrióticamente sus barrigas y lanzando al espacio vivas y hurras. Más todos han olvidado que a causa de la pisada hecatombe, en Francia, Bélgica, Servia, etc., han quedado millones de madres sin esposo y sin pan para con qué alimentar el hijo de sus entrañas; hijos sin padres llorando su orfandad; padres ancianos sin hijos y sin sustento; hombres desgraciados e imposibilitados para ganar nuestro pan de cada día... que reina una funesta desolación en muchos pueblos.... Y los mismos que han gritado viva los aliados! han olvidado que desgraciadamente muchos de ellos no pueden vivir.

¿No hubiera sido mejor conmemorar tan glorioso triunfo iniciando y secundando suscripciones de dinero con el santo fin de ayudar a pobres viudas, inocentes huérfanos y desgraciados ancianos? ¿No hubiera sido ello más

humanitario y más entusiasta? ¿No hubiera metido ello más ruido que los acordes de la Marsellesa y los gritos desafortunados de la multitud?

Nosotros así lo creemos y así lo publicamos, y confiamos con que consonará con nosotros toda aquella persona que sienta en su interior sentimientos humanitarios y simpatía por los aliados.

Dijo Sergi que, para los hombres cultos, el escribir libros era un deber; y nosotros decimos que es un deber para los hombres civilizados el ejercer la caridad para con sus semejantes.

Nobleza obliga. Francia, Bélgica, etc., guardan en su seno una multitud de familias desgraciadas y desamparadas. Buena ocasión para demostrar que el corazón de español ama a los desgraciados; piense con los desgraciados; proteja a los desgraciados.

Y con ello se conseguirá la bendición de muchos pueblos, y el más entusiasta aplauso de los restantes.

Qui molt abriga poc abarca

En Toni Besanós y en Xesc Tocaeldos son dos pajesos d'aquells que si los posau es dit dins sa boca el vos deixen fet un munt de pasta de sobrasada y que si vos posan ses mans a demunt no las vos posen a devall. En resumen; son dues d'aquellas notabilitats pajesals, que tenen unas idees monumentals, garrafals, infernals y una infinidad de coses més qu'acaban amb als y amb baixos.

S'altra dia discutien asseguts an es portal de «Ca'n Respa» de sobre si el Kaiser es capás de pegá una panxada de caragols cuant de repente si entrega una alta personalidat, y los demana si han d'anar en es banqueté qu'amb honó a sa Pau volían celebrá diumenje.

—¿Ke diu senyó?— demana en Toni.
—Si heu d'assisti an es banqueté, — repeteix es senyó.

—Y no troba senyó ke per bancs bastam naltrus?

No; pero a un banqueté no te res que veure si sou o si no sou. Allá pegareu un duro y menjareu a volé Arrós a la Milanesa....

- Y a jo ke m'agrídan tant sas milanasi
- Molls al graten ..
- ¿Ke diu de gratis?
- Al graten un nom. llevó llebre en Civet....
- ¿A ké, amb civada?

—No hombre en Civet. Después per postres xocolate en Sufle.

—¿Amb xufletes diu senyó?

—¿No cap de ruel En «Sufle». Y mil cosas más.

—Paés si han de menjá tant y tant, cóntiga amb naltrus.

Es senyó apuntá es nom y sen aná, y aquells dos quedaren botant d'alegría, diguent cosas tant y tant grosses que si es fondiste des banquetes los sent, no los posa estovayas per po de que no las se menjassen.

Vengué es diumenje y en Toni Besanós y Xesc Tocaeldos ja s'havían enterat de tot lo qu'era un banqueté y amb mes alegría que sa trompa d'es Saitx cuant toca, se vestiren en lo milló que tengueren, y se reuniren an es café d'en Morro, y después d'en Toni havé tomá es palo dos pics a demunt es calsons d'en Xesc, li diu:

—Pues m'ha vengut idea original.

—¿Quina? — diu s'interpelat.

—Kes milló medit per menjá a vulé, es ké jo m'assega an es cap de sa taula y tú a sa coua. Així jó seré es primé y pudré prenda a vulé y tú com serás es derré pudrás prenda tot cuant quedí.

En Xesc pegá un tan terrible cop a demunt sa taula qu'assustá tant es concurrents, qu'en «Juanet es fresqué» qu'hey era, li caigué es xigarro de sa boca tal trastorn prengué, diguent en Xesc:

—Ets un purtentu de sabiduria. Has tenguda una idea més grossa ke sa grossa de Nadal. Jo a sa coua y tú an es cap.

Y torná envergá un tan monumental cop a sa taula que fé creure a sa gent qu'estava dispost a fé hallá ss boleros a sas copas que los havían servit.

Amb aixó s'aixecaren y partiren, y com volían s'asseguren en Toni an es cap de sa taula y en Xesc a sa coua.

Vengué s' hora de servi es menjá, y com a nen Toni li toca assé es primé, cuant li donaren sa palengana amb s'arrós perque prengués es que volgués vá está empagait de prenderné molt a devant tanta de gent y casi no sen abocá, y cuant toca es turno an en Xesc, que com tots sabeu formave coua, a dins sa palengana ja no hey havia un sol grá d'arrós, y com ja no ni havia pus, en Xesc quedá a la Luna de Valencia y en Toni mirant es sotil.

En casi tots es demés plats passá lo mateix y així es que cuant acabaren es dos amics nostros s'haguessen menjat rostít es nostro Ajuntament en massa, tanta era sa fam que duyen.

Y cuant varen essé a defora se digueren:

—¿Keu veus? Tots dos per volé menjá mes kets altres mos hem quedat en menos.

Y en Toni que s'enten un poc de poesia, exclamá:

Aquell adagi beu marca, desgraciat des qui sen riga; Tot aquell que molt abriga resulta que poc abarca.

PEP NOY

La pau no's bona per tothom

Vols di qu'estás tant contenta perqu'ha acabada sa guerra....

—Jo si.

—Idó jo no.

—Pues xerra, es moti u.

— Escolta atenta.

y vorás com tenc rahó

cuant te dic sense pamplinas

que per noltros sas fradinas

sa pau es sa perdició.

Tu ja saps qu'es mallorquíus

s'está a Mallorca los cansa

y per aixó uns van a Franse

y altres sen van mes endins.

Pero no obstant tot aixó

tot es temps qu'hey hagut guerra

no han abandonat sa terra

que yaren neixe, per pó

d'alguna bala perduda;

y noltros hem pogut triá

de molts d'homos per casa;

més sa pau ara ha venguda

y molts d'homos marcharán

a paisos extranjés

y qui sap cuant tornarán

o si tornarán may més

—Més no ser-n tan dimonis

que sen vajin tots reunits.

—Sen niran es decidits

quedant sols es tonis-nonis.

—¿Vots dí que si?...

—Ja'hu vorás,

es més vius sen aniran

y a noltros mos deixarán

solas y amb un pam de nás.

¿Tú no trobas qu'aixó es guerra

es nostro porvenir blau?

—Mal llamps sen duga sa pau

y tenni vení sa guerra!...

¿Tenguent jo esperansas grans

d'un bon partit aglapi

ara no'm puc avení

de quedá per vesti sans!...

N'URBANO

Francia.

De sa Regió

DE MURO

—¡Ola Juan! ¿Y d'hont vens tan suos y esblancat? —¿Qu'ets tú Miquel? Pues ne feta una com un covo. —¿Y qu'hey hagut res de nou? —No; pero ¿cunexas aquell de ca ne Guetarro... torro... turro... —Espliquet que no t'entenc. —Es un atlot qu'está a devora cateva an es mateix carré. —Pues deu essé aquell de ca ne Gu... ne. —Eco lo quá. Aqueix individuó. —¿Y que t'ha sotcehit? —Si me promets no diró a ningú t'ho contaré. —Hombre por supuesto. —Idó has de creure que jo men anava a dormi, cuant pes carré de Santa Ana l'he vist a ell mear an es portal de ca ne Cle... net, y jo cuant heu veitx agaf una pedra y ¡clec! l'hey tir, y sa bona sort volgué que ferís a sas mateixas portas y ell, que com tú saps es molt perre, cuant ha

D'ESPORLAS

Ses brodedoras esporlarinas s'han empenyat fort y no et moguis en fé sa competenci a nes endiots, aixó es, en du molta estufera. Sas fabricantes, que xerraven com a cotorras de si ses brodedoras duyen mes orgullo que pessas, ara s'han posat a imitarlés duguent mes estufera qu'ellas y ellas ja no en poden dú més jy no vos dic jo si mos encaletiran es an es joves esporlarins amb tante d'estufa!

Sera precis prenda ets atapins y aná a serca atlota per Marratxi

perque ses esporlarinas mirantsé amb un fals miray s'han cregut assé molt fines y an aixó no'hu seran may

UNA CUADRILLA DE JOVES

La Senyora, aquella que segon i firmes va di que noltros teniam es pel d'ase, y que segons indicis ella el te de seda pareix qu'encara no pare de di que de s'assunto que li fé sa xerrimada en tirá una malaltia.

¡Huey madó fonoy! ¿Y que vos pensa u que mos heu de fé es cuc de s'oreya malalt en tan de repeti ximpleias, que ni epican ni couan? ¿O porque tenu es pel de seda vos creis an es dret de fé comuns ets altres? Tiré, tiré tia roego, menos xerrere y mes coneixament o sinó es lloros vos tocarán es serró.

Per fé sa mesura rasa repara estimada blada com es teus vays pels de seda s'assemblen an es d'un ase.

ES MATEIXOS

DE BUNYOIA

Per tú va fabricante de teixits, tú que tens sa cara de moneya, y que mostras uns darre-ras qu'assemblas una mula de cotxo de senyós y que per més senyes vius a sa Creu d'en Gomis y que per acabá de fé es pá bó tens un caminá de cavall vert y pareix que tens panalissos an es dits des peus.

He sabut que sa teva kilométrica y malehida llengó mos posa com un padás brut. a jo y es demés companyeros, per lo tant sinó tractas d'acabá me voré obligat a dirté quatre cosetas que crec las trobaras bastant sobradas. Ala i ó:

Un poc menos d'estufera y un poc menos de xerrá sinó EN XERRIM te dará una llissó Salinera y llevó amb una granera t'acabaré d'agrana.

UN CALUMNIAT

DE BUJER

Poque v'assé se sorpresa que me causá s'estellicó de la setmana passada publicat an es Foch y Fum. apesá de qu'hey haja sobrat motiu per atolondrarme devant ses moltes criticas y calumnias que m'atribuixen juntament amb so meu jermá. Mes cuant pens que tots aquéstos insultos y desberats, surten de sa boca des Tenorio Escaldat me qued mes fresquet qu una camarrotoje.

En primé lloc doná a compredna en so seu trabay llt. erari qu'es rellotje y se cadena que jo tenc, el v'ix adquiri durant es témps des servici. fent sa rata pinyi pero... ¡ca barrer! No porque tú heu digas ja ha d'essé vé, sino que sabrás probombre de s'escaladura qu'es rellotje y sa cadena heu comprá es meu jermá Guiem a Muro, dia 7 de Desembre de 1917, casualment avuy a un any, a s'argenté y rellotje Miquel Segura que viu es mateix poble. (Constiga qu'aixó no es cap anunci)

Per si acás es detalls encara son pocs per covensa sa teva carabassa te notific qu' dita compra sa vá realisá devant l'amon Biel Vert y sa seva dona (amos de Son Figuerola) juntament amb sa seva aida madó Maria Binicó de Muro, satisfent an es mateix moment sa cantidat conveguda

Creguent que dissapie qui vé m'esplicarás com y de quina manera v'ix adquiri lo indicat retir lo demés. y una vegadé definit aquest punt passerem an es demés

S'AMIC DES SILENCI

DE MANCÓ

Témps fá que no mos hem ocupit d'ets pagaciris des poble. y no es per falta de motiu, sino qu a noltros mos passa lo qu'an aquells trabayadós de Ciutat qu'es dediquen a fé llocscómun nets, que, com qu es material que manetjen deixá aná perfums tan poc

agradables, s'essosen tot lo que poden de remolcarlo.

S'altre dia assistirem a un rosari de mort que se resá a sa casa gran y quedarem sorpresos de veure es modo que tenen de tractá sa gent. es qu'all dedins comanden.

Tenien preparats un cuants burolets vestits d'uniforme, a mats de canya en ma y no be hagueren acabat de pronuncia es darré mot d'es Parenostro, en menos témps des que noltros emplearem per fé sa senyal de sa creu mos deixaren completament a les fosques De moment creguerem qu'es tractava de fe cine y no mos mogueren, pero cuant observarem qu'es úblich comensava a de-fila compreguerem qu'alló era s'avis de sálvase el que pueda y també procurarem prenda portal, cosa no tan facti sense exposar é a romperse es bati-me. per dins aquél laberinto de bancs. Varios amics nostros que no s'arriscaren a rebre ses consecuencis d'un abordatje, encengueren mistos per orientarse, y ben haviat tengueren imitado. En poc témps aquell recinte quedá convertit amb un camp d'una nit a fua d'est n cuant cauen ses primeres brusques que sa gent serca caragols.

Si es Turc vol fé economias ara que sa cera va cara, qu'en fasse en bona hora encara que sign n lo qu'un altre pague, pero que no duga sa tacanyeria y descortesia a s'extrem de treura sa gent d'allá com qui treura un ase d'es corral qu'aquest acte marca es graus de cultura des qui l'executa.

NEX NEX

Cantares

Los que quieren vivir bien y no quieren trabajar después de muchos trabajos sólo logran... vivir mal.

Quién a su padre maltrata a su madre no respeta cuando llegue a tener hijos ya sabe lo que le espera.

Para consuelo del hombre hizo Dios a la mujer, mal haya quien la pe vierte sin mirar su propio bien.

ANTONIO FEMENIA CELIÁ

XERRIMADES

Es nostro municipal, qu'a primera vista pareix un diputat a Corts, per sas moltes pretenions en que camina, mos resulta qu'es un m'ón d'aquels qu'a devant un inferi a ell no hey ha qui els s'aturi sa llengó, y an es mateix témps resulta teni mes poc coneixement qu'un infant d'un mes, lo que vaitx a demostravós en sas sigüents proves.

Dimars a vespre de la setmana passada una partida d'atlots jugant per sa plassa tengueren s'ocurrenci d'apedregá sas taulas des carnicés, moguent amb aixó un tal estruendo qu'es nostro municipal forasé no pogué menos de sentiró, y els se doná un encals gros.

Amb aixó es mateixos atlots tornaren a sa plasse y se posaren a jugá a cartes, y an es mateix témps arribaren dos atlotets d'uns dotse anys, que res sabien de lo de sas taulas des carnicés y se posaren a mirarlós jugá.

Amb aqué intermedit veuen veni es municipal y tots fujen com a mo ocicletas, menos es dos aquells que poc antes havian arribat, els quals sense sebre res se quedaren allá mirant la cosa. Amb aixó, es municipal sen va a devant eils y sense mes pamplinas se treu es revólver y los diu: ¡Alto! ¡Podeu pensá dos atlots de dotse abrils quina cara degueren posá a devant aquél armatostre. Sa cuestió v'assé qu'els s'agafa, y els se tancá sense havé fet res, y moris des susto.

Senyó Ajuntament: ¿Es just que tenguem an es nostro servici un municipal tant poc persona, que fa animaladas e injusticis a cada passa? ¿Es just qu'es poble nagui de manteni aquesta especi de gent, sense humanitari-me, que a devant dos ninets se treu un revólver com qui treurés una capsá de mistos? ¿No sería milló l'enviassen an es seu poble porque ses sas animaladas a caseua?

E-peram que s'Alcalde corretjirá aquesta tan gran falta d'un empleat que no sap qu'es pesca. y de no feró aixi creuré que d'es batle an es municipal vá cero.

Amic de tots

BARTOMEU BAUZÁ

Senyó Directó: Com a vice Secretari des nostro President Blanco y Negro y en sos podés generals en cartera haguent donat lectura a sa xerrimada des número anterior d'aquest setmanari y compreguent un servidó de vosté que sa xerrimada de referenci-es tan mentida com trapisonda es el «Sen Rafel de Maria», per lo tant li súplic dongui cabuda a sas sigüents retx-s, a fi que s'interesat pugui conte-tá de si es o no es vé lo que li anam a preguntá:

(A'a idó «Sen Rafel de Maria» mirauvós amb aquést mirav).

1.ª ¿A Sólle han vist may an es meu President aná a sercá paneras de caragols ni caragolas ni altres herbas?

2.ª ¿Es meu President ha tengut may es vici de toná assots amb un garrot a sa seva consorte?

3.ª ¿Es meu President ha estat may aquél trano que va deixá mori sa seva esposa fora des seu domicili roegada de escarabateras?

4.ª ¿Es meu President ha pogut assé tan aprofitat amb sa seva segona esposa per birlarli en m-nos d'un any 3.000 blancas?

5.ª ¿Es meu President s'ha negat may a torná 6 pesetas menllevadas per sa seva dona?

NOTA: Teniriam interés de que mos enteras si des te que a tornat enviudá si s'afayta a caseua o a fora casa.

Ademés es meu president me recomana que no hey ha viviente a Sólle que pugui di que ell sapigue es nom ni es seu portal de aquesta madona porque no hey ha estat may de visita

EN VERDADES

Carta uberta.

Senyó Directó d'EN XERRIM.

Un soció de sa Federació Obrera li suplica tengue a bé insertá an es seu setmanari sa sigüent carta:

¡Alhauils, manobras, picapedrés, fustés y sabatés, tenu en memoria lo qu'ha passat a tres companyeros nostros referent a una escaral presa a mestre Antoni Casoli que cuant prou han suat tot aquest estiu passat y avent gonyat algunas pesetas domés hau pogut cobrar sa mitat y anat a reclama s'altre mitat sa seva venjansa v'assé llevarlós es seu pa de cada dia o sigui sa feina. Ara jo com a socio de dita societat Obrera suplic a tots es meus companyeros de cualsevol gremi sian que se asocihin y ets abusos des patrons s'estrellarán demunt tan dura roca.

També he sabut per un companyero nostro que es dit mestre n'agafá un des tres a devant sa Pescateria y li va di que si havian gonyat quatre duros posantló an EN XERRIM qu'anassen a caseua a cobrarlós y es companyero li digué que primé los pegás lo que los deu ¡Ben fet!

SA VERITAT

Máquinas de COSER

Depósito de máquinas para coser y bordar de la acreditada marca

WERTHEIM RÁPIDA

Se admiten toda clase de reparaciones. Enseñanza de bordar gratis a los compradores de dichas máquinas. Se venden instrumentos de música y piezas de música de todas clases.

GUILLERMO CALVO

Re. to. 11, 16 = SOLLER

venta de muebles

GUITEM CALVO

Carré de sa Rectoria, 16 - SOLLER

Tallé de fusteria y muebles

Mobles de maderas sanas, fabricats en tal Tallé. També fan de lo més bé port-s, somiers y persianas. Heu fan tot de lo milló. Baratura y perfecció.

SOLLER.-Tip. Moderna de Calatayud y G.

senen alió ha fuit com un cavall desbocat, y jo que ja li tenia apreparada una cordellina d'un cantó a s'altre ¡patapluf! hey ha pegat un set mortals.

—¿Y s'ha fet molt de mal?

—No; una mica a un peu porque l'he vist que coxetjava.

—¡Pobre atlot!

—¿Pobre atlot? ¡Pobre jo!

—Jo no sé com en Po.ét, com a genre des Batle, vol aná amb un atlot tan tonto.

—Es que jo no sé qui heu es més des dos,

UN SALTEADO

(Seguirá)

DE MANACÓ

Haguent lletjit an es «Foch y Fum» de dissapie passat qu'un tal «Vara» admirava y aplaudia sa conducte humanitaria y autoritaria de s'actual Alcalde manacorí per havé contribuit a extingui s'epidemia y a aliviá es desheredats de sa fortuna. Jo i donc se més cumplida enhorabona, pero li recort que s'ha olvidat de fé menció de tots ets altres qu'han secundat tot alló tant o més que s'Alcalde. Aquést senyó no ha fet més que sebre cumplt en sa seva obligació com a pare des poble, ajudat d'es concejals que componian sa Junta de Sanidad.

També s'ha d'aplaudí es comportament des metjes que tan de dia com de nit se sentian es seus carruatjes que no paraven de corré y visitá malalts pegant panzadas de fam, porque s'estimaven més doná salut an es malalts que no aliment a sa seva panxarrina. Aixó es humanitarisme. privarsé de sa «menjua» per acudí an ets atcats.

Digne d'aplaudí també es sa conducta qu'ha observat es «Banc de Montepió» donant medicinas de franc an es pobres necessitats y qu'hem direm des qu'han contribuit a se subscipció semanal qu'en primé de desembre, suma s'alta cantidat de 10.847 pesetas? ¡Loor an aquests benhechors!

També hem de doná un aplauso a ses monjes y jermanas de la Caridad que despreciant s'aigo qu'alguns diés feye y es fanc qu'hey havia corrian presurosas, a assisti aquellas casas que no tenian auxili perque tots estaven malalts.

Aquí voreu mestre Vara si ni ha que no son Al coldes y han aliviat es desheredats de sa fortuna, assent dignes d'aplaudí y admirá per sa seva humanitaria conducte.

No voldria vós agraviassen, pero lo qu'es de Deu a Deu y lo qu'es del Cesar al Cesar. Y si en Camaró se menjá un rava d'una mossegada bon profit li fasse.

Cuant dic tothóm heu sabia

mes trop qu'han d'assé aplaudits es qui vetlant en sas nits y dormint poc en so dia visquent cual desesperats, mes fentó tot en brivor, socorrian amb amor es pobres necessitats.

UN IMPARCIAL

DE ALGAIDA

(Acabament)

Quedarem estimats lectós an es critic moment en que jo desesperat pes fetés ja relatats havia tret es revólver y apuntantmé an es polis m'havia desperat dos tirs.

Pero heu de creure y pensa qu'amb so banyo que vaitx prenda tots es cartutxos estaven banyats v no ni hagué cap que prengué. Heu vaitx prenda en pacienci y torn parti. Pronte vaitx descubrí claró y v'asse s'Hostal meu. Quant l'amo hem vé quedá estorot diguentmé:

—¿Que vos heu barayat?

—No.

—Peró si anan plé de sanc y tot desfigurat.

—A tot aixó heu puc agrahi a s'Ajuntament d'aqueix poble....

—¿Perque?

—Perqu'apagan es fanals masse dejorn y amb aqu-esta mala nit he pegat a un abré, m'he perdut, un cá ma mossegat, he anát a pará a dos o tres hostals pensat qu'era aquí, y tot ha estat per mos de s'apagá es fanals a las deu

—Peró ¿que deis d'apagá es fanals? Si sols no ni ha ni un en tot es poble....

Y fins que sebre qu'hey ha un Alcalde que li agrat fanals o electricidat a Algaida no vuy torné. No es digne de visitá un poble tan atrassat.

X. X.